

## Bemutatók a vásárközpontban

A Hungexpo idei programja szerint a budapesti vásárközpontban 10 nemzetközi bemutatót: három szakvásárt és hét szakkiallítást rendeznek. Áprilisban kezdődik a program, egyszerre három nemzetközi seregszemle: a Portenvita környezetvédelmi, a Hungaroklima fűtéstechnikai és a Construma építőgépi-kiállítással. A hagyományos tavaszi és őszi BNV-n, valamint az Agromaxpon túl nemzetközi szakkiallítást rendeznek kereskedelemtechnikai, korrózióvédelmi, anyagmozgatási és elektronikai termékekből is.

## Tihany védelme

Elkészült a tihanyi félsziget komplex rendezési terve, amely a maga nemében első az országban. A tervezők egyeztetették a táj-, a természet- és a műemlékvédelem közös érdekeit. Elsődlegesen fontosnak tekintették a félsziget természeti, építészeti és néprajzi értékeinek megőrzését, védelmét, konzerválását.

A terv előírja a táj jellegének megőrzését. Ebben jelentős szerepet kap a szőlőművelés. Pince-présházakat a kijelölt helyeken is — csak minimálisan 1800 négyzetméteres nagyságú telken, 30 négyzetméter alapterületen, a hagyományoknak megfelelő stílusban — lehet építeni. Előírja, hogy a telkeket kizárólag sövénykerítéssel lehet elválasztani. Jó illeszkedik az általános tervbe az Országos Természetvédelmi Hivatalnak az az elképzelése, hogy újból feltöltik vízzel az egykori külső tavat.

## Kevés csapadék

### December időjárási mérlege

Az elmúlt esztendő utolsó hónapját átlagos körüli hőmérséklet és az ország túlnyomó részén csapadékban szegény időjárás jellemezte. Időjárásunk a hónap első és utolsó dekádjában az Atlanti-óceán felől beáramló mérsékeltlen nyelhe légtömegek hatása alatt állott, csak 12—15 és 18—21 között alakultak ki keményebb fagyok. Ekkor ország-szerte —3, —15 fok közötti lehüléseket mértek, míg az 1—6. időszakban vagy 28—án észlelt legmagasabb hőmérsékletek 8—11 fok között mozogtak.

Jelentősebb országos csapadék csak 16-án és 17-én fordult elő egy, az Adria felől érkező ciklon hatására. A csapadékhullás elsősorban az ország északi és középső területei fölött volt kiadós, ahol havasodó majd hó esett és néhány napig 2—10 cm-es hóréteg is kialakult. Ezzel szemben a hónap első felében csaknem teljesen csapadékmentes volt, s a 25—26. között fellépő kisebb havazásoktól, havasodóktól eltekintve a száraz jelleg a hónap többi részén is uralkodott. A lehullott csapadék havi összege csak az ország északkeleti tájain haladt meg kevéssel a sokévi átlagot, míg Alföldünk déli—délkeleti területei decemberben is nagyon kevés, mindössze 7—20 mm közötti csapadékot kaptak, amint azt következő adataink szemléltetik zárójelben közöljük, hogy a havi összeg a sokévi átlag hány százaléka volt): Bácsalmás 14 mm (34%), Kiskunhalas 15 mm (37%), Kiskunfélegyháza 19 mm (48%), Szentes 14 mm (35%), Szeged 9 mm (22%), Makó 7 mm (15%), Mezőhegyes 8 mm (17%), Orosháza 8 mm (19%).

Szegeden a hőmérséklet havi középértéke 0,9 Celsi-

us-fok volt, ez 0,5 fokkal alacsonyabb a sokévi átlagnál. Városunkban a legmagasabb hőmérséklet 10 fok volt, ezt 2-án jegyezték fel, míg a legalacsonyabb hőmérséklet —9 fokot 21-én mérték. A száraz időjárás miatt a napsütéses órák havi összege ország-szerte felülmúlta a decemberben szokásos értéket, Szegeden 89 óra napsütést regisztráltak, ami közel 40 százalékos többletet jelentett a normálértékhez viszonyítva.

Végezetül vesszünk néhány pillantást Szeged meteorológiai adatai alapján az elmúlt, 1975-ös esztendő időjárásának alakulására. Városunkban az év 12 hónapjából 8 bizonyult az átlagosnál hidegebbnek (február, április, június, július, augusztus, október, november, december), és csupán 4 hónap (január, március, május, szeptember) zárult hőmérsékleti többlettel. Az előfordult legmagasabb hőmérséklet 31,7 fok volt, ezt június 24-én jegyezték fel, míg legalacsonyabbra (—9,6 fok) november 27-én süllyedt a hőmérő. Érdekes és eléggé ritkán előforduló jelenség ez, hogy az évi minimum-hőmérséklet nem valamelyik téli hónapban, hanem novemberben állott be. A csapadék évi összege Szegeden 600 mm volt, ami a sokévi átlaghoz (573 mm) viszonyítva mérsékelt, mintegy 5 százalékos többletet jelent. A csapadék éven belüli eloszlása azonban igen szélsőséges volt. A májustól augusztusig terjedő 4 hónap során 432 mm csapadék esett, ami ezen időszak normális esőmennyiségének (228 mm) csaknem a kétszerese, az elmúlt év összes csapadéka-nak pedig háromnegyede volt! Ezzel szemben a téli és őszi hónapok igen jelentős csapadékihiánnyal zárultak. 114 csapadékos napunk volt 1975-ben, a legnagyobb, 24 órai esőt 39,2 mm-t augusztus 28-án mérték. A napsütéses órák évi összege 1976 volt, ez 126 órával kevesebb a normális évi összegnél. A napsütéses órák jelentős évi hiánya a szokatlanul csapadékos nyári hónapok borús időjárásának eredménye. Így a május—augusztus közötti időszak napsütésének összege (878 óra), a szokásosnak (1124 óra) csupán a 78 százalékát érte el, s ez a jelentős nyári napfényhiány nyomta rá bélyegét az évi összeg kedvezőtlen alakulására.

Dr. Péczely György  
egyetemi tanár

## Vizsgalóban

A január nemcsak az új fogadások megszervezésének, és az évkezdésnek az ideje, hanem ilyenkor adnak számot felkészültségük-ről a főiskolák, egyetemek hallgatói is. Amíg az általános és középiskolások egy picit lazíthatnak, addig a felsőoktatás hallgatói éjt nappallá téve küzdenek a bentmaradásért, a magasabb ösztöndíjért és a jobb jegyért. Szóval: általában mindenki a könyv fölött, aki érdekelt.

Sok helyen éjjeli menedékhelyé válik a csendes kollégiumoknak

## Munkásságunk és a zene-művészet kapcsolatairól

Munkásságunk és két kezünk munkájából élő parasztságunk a század első negyedének végéig, pontosabban a rádió megjelenéséig, jóformán soha, seholye találkozott a komoly zenével. A komolyzene nem csak a munkásság és parasztság körében volt idegen; a tömeges, színvonalas zenei oktatás hiányában nem érdekelt a középosztály nagy részét sem.

Bartók és Kodály nagy ugartörő tevékenysége keményen zárt kapukat igyekezett felnyitni. Hogy milyen eredménnyel, azt nagyon korai lenne felmérni, egyelőre egy jó vágányon indult, korszakalkoló kezdeményezés kibontakozásának s nem végső eredményének vagyunk tanúi. Az kétségtelen, hogy a munkásság zenei műveltségének megalapozásához, fejlesztéséhez minden lehetőséget megteremtett államunk, s a kérdés, hogyan élnek ezzel a lehetőséggel az érdekeltek, nagyon sokrétű vizsgálódást igényelne.

### Új utakon

A sok közül nézzük egy kicsit, hogyan szolgálja, illetve hogyan szolgálhatná intézményes zenei oktatásunk a munkásság zenei művelődésének területeit. Szegeden például egy állami zeneiskola, egy zenei tagozattal rendelkező szakközépiskola, továbbá a Zeneművészeti Főiskola helyi tagozata és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola áll az előrelépni szándékozók rendelkezésére. Ezek a zeneipolitikai intézmények azonos céllal tevékenykednek: a társadalom, benne a munkásság zenei műveltségének, komoly zenei befogadóképességének fokozásáért és a zenei utánpótlás neveléséért, tehát, hogy legyenek a jövőben bőven, akik a hangversenytermeket a zenetari helyeken és a nézőtereken megtöltik, s akik az utánuk következő nemzedékek zenei nevelésének stafétáját átveszik. Az idei tanévben az állami zeneiskolában 1050, a Tömörkény Szakközépiskola zenei tagozatán 170 fiatal tanul zenét, felsőfokon, tehát a főiskolai tagozaton körülbelül 60, a tanárképző főiskolán 120—130 hallgató készül fel arra, hogy a zenei élet áramköreibe bekapcsolódjék.

A zeneiskola Tábor utca központjában összesen 41 pedagógus működik, 18 tanterem áll rendelkezésükre Újszegeden három iskolában, valamint az Árpád téri, a

tarjáni iskolában és az Úttörőházban folyik zenei oktatás. Ha a fejlődés ütemét figyelembe vesszük, mind az elhelyezés, mind a pedagóguslétszám túlnő lassan a növekvő igényeken. Tarjában például — amint Stanics Béla igazgató mondja — lassan-lassan egy ötszáz fős iskolára lenne szükség.

### Munkáscsaládokból

Nézzük ezek után, hogyan fest a zeneiskolában a fizikai dolgozók gyermekeinek helyzete. Ebben a pillanatban az 1050 fő közel negyven százaléka munkáscsaládban született. Ez a tény negyed századdal ezelőtt a valóság helyzetét mutatta volna, ma azonban az a helyzet, hogy a hatvan százalék papírforma szerint nem munkásgyermekek tekintélyes százaléka olyan családból származik, ahol az apa — vagy az apa és anyja is — a felszabadulást követően vált kétkezi munkásból értelmiségivé, tehát gyökereivel, szemléletével mindentestül a munkásosztályba tartozik. A jelenleg is fizikai munkásként élő családokból — sok munkáscsalád okulására — kiemelek néhányat, ahol a szülők felismerték a zenetanulást jelentőségét. Itt van például a Marton család, az apa gázszerelő, tíz élő gyermeket nevel, a Marton testvérek közül eddig öt-hatan tanultak a zeneiskolában, most is rendszeres tanulók közülük kettő. Aztán itt vannak a Kőlcsey utcában lakó Kovács testvérek, közülük is négyen-öten jártak már ide, s most is ketten növendékei a zeneiskolának. De érdemes megemlíteni a két Bodó családot is, sokgyermekes munkások, 8—9 gyermeket nevelnek, ezek majdnem minden hangszert végigtanultak, s itt van a

tízgyermekes Kósó apa, 6 az, aki sok elfoglaltsága mellett rendszeresen bejár az iskolába, hogy gyermekei tanulmányi eredményeit ellenőrizze.

Itt vannak tehát a munkáscsaládok a zenetanulás első lépcsőfokain. Itt vannak és a zeneiskola tanárai nagy szeretettel foglalkoznak velük, a tanulmányi időn túl hetenként félórás korrepetíciós foglalkozásra hívják őket, aki gyengébb, felkarolják, s ezt nem bürokratikus unszólásra teszik, hanem a jól összeforrott, hivatásszeretettel töltött közönség motorikus lendületével.

### Hangszerrel is

Hová vezet, illetve hová vezethet ez a szépen kiépített út, s milyen akadályokat kellene az útból elgördíteni. Az iskola — Stanics Béla igazgató vallomása szerint — minden lehető támogatást megkap a tanács művelődésügyi osztályától. Kevés magyar zeneiskola rendelkezik például a szegediéhez hasonló hangszer-állománnyal, s az elhelyezés kultúráltsága tekintetében sincs semmiféle hátrálék. A városchoz csatló települések közül azonban eddig csak Dorozsmát sikerült a zeneiskola hatókörébe bevonni. Dorozsmán annyira jutottak eddig, hogy a városközeli parasztság gyermekeinek érdeklődését is fölkellették a zenetanulást iránt. Az iskola gazdag hangszerallómanya lehetővé teszi, hogy a munkásgyermekek és parasztfiatalok hangszerrel segítsék, s a kétkezi dolgozók gyerekeit tanítják meg, megérdemelt esetekben tandíjmentességet kapnak.

Mi kellene még? Több zeneoktatásra alkalmas hely, több pedagógus, mert a fejlődés reméljük nem áll meg.

Ormos Gerő

## Luxuslámpa

Ahol a dorozsmai út V-ből formáz az E5-ös jelzésűvel, majd együtt írják tovább a nagy ipszilón szarát, vagy fél évvel ezelőtt még útépitők dolgoztak, nappali lényegességet varázsolnak az áramszolgáltató brigádjai, mások útburkolati jeleket és táblákat szereltek, jelzőlámpák oszlopait süllyesztették a földbe.

Egy szép napon aztán elűntek a munkagépek, elhordták az építkezés kötelező törmelékpuccait, szépen ívelő forgalmi sávokban, idillikus biztonsággal haladva hagyhatják el azóta a járművek az átépített útszakaszt. Megszűnt a torlódás a város szélén, a benzinkútig legábbis úgy érzi a Szegedre igyekvők: tervezők és útépitők, meg forgalom-szervezők munkája nyomán olyan úton jár, amilyent akár a nagykönyvbe is le lehetne rajzolni.

A felszerelt, de azóta sem működő jelzőlámpák nem is

hiányoznak senkinek, hiszen feleslegesen lassítanak a forgalmat, csökkentenék az út átközelítőképességét. De hát akkor mért szerelték fel mégis? Úgy hírlík, tavaly októberben kísérletet meg az első egyezkedést a lámpa bekapcsolása ügyében. A keresztes vasúti sín biztonsági berendezései így ugyanis nem lennének biztonságosak, a lámparendszer automata kapcsolójához emberkéznek kellene nyúlania, kiéss bekapcsolnia, ha azon a sínen szerelvény közeledik. Sokféle variációt vetettek még fel azon az októberben megbeszélésen, a megoldás azóta is az, hogy nem működik a lámpa. Csak van. Vakon, feleslegesen. Szerencsére nem hiányzik senkinek.

Csak hogy egy ilyen berendezés nem pár forintot ér ám. Kidobott pénz, mely valakinek a zsebéből mégiscsak hiányozhat, s ez már bizony luxus.

P. K.

## Emlékezés

### II. Rákóczi Ferencre

Gazdag programmal emlékezik meg Szabolcs-Szatmár megye népe II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulójáról. Az ünnepségsorozat már e hónap végén megkezdődik. Január 29—31. között Nyíregyháza és Vaja

fogadja annak a tudományos vitautésnek a résztvevőit, amelynek napirendjén a Rákóczi-szabadságharc befejező szakaszának, utolsó éveinek értékelése, feldolgozása szerepel.

## ÚJ FILM

### Ballagó idő

Színes magyar film. Feleke István művei alapján írta és rendezte Fejér Tamás. Fényképezte: Hildebrand István. Zene: Berki Géza. A főbb szerepekben: Tóth Sándor, Juhász Jácint, Káldy Nóra, Tolnay Klári, Makay Margit, Páger Antal, Patkós Irma, Bánhidny László és Pécsi Ildikó.

Míg fut a főcím, s felsorakozik a szereplők névsora, óriási, fantasztikus figurákat formázó kaleidoszkóp köti le a nézők figyelmét. Találó indítás: mintegy előre jelzi a film alkotóinak módszerét is. Fejér Tamás filmjében ugyanis hasonlóképpen: váratlanul, szeszélyesen változnak a képek, s ezáltal töredezetten, foszlányokra szakadozva bontakozik a cselekmény.

A Ballagó idő egy idillikus kis faluban élő iskolásfiú, Mester Pisti nyári vakációjának kissé erőltetett, mese-szerű kalandjainak története. A kamaszodó Pisti csodálkozó szemmel vallja az öt körülvevő világot, a természetet és az emberi kapcsolatokat. Mindent tudni akar, belekóstol hát a szerelembe, a borba, titokban ragyogó szív a cigarettából. Fagytörő hajlama „szülésra bírja” az erdő állatait, a padlón fejtőz, lelakatot vasláda emlékeket idéző ereklyéit is. Mire véget ér a szünidő, sokat változik: nemcsak írása lesz a sok gyakorlás által szebb, de azt is megérti, hogy mint min-

den ember, ő is egyesíti magában a múltat, a jelent és a jövőt. A lassan ballagó, ám tömörkedő változó hozó idő feltárja előtte titkait.

Csak az a baj, hogy a néző eközben úgy érzi, nemcsak évszázadok távlatából lassul az idő, szinte ólomlábban poroszkálnak a percek a moziban is. Ezt nem hessegethetik el a csodálatos színekben pompázó képsorok, a játékba lazán kapcsolódó pszichikai utalások sem. Azt is hasztalanul próbálja eldönteni, milyen céllal készült a film. Talán az erdő élővilágát bemutató, természet-tudományos alkotások bábjáira pályázik? Avagy a gyermeki lélek rejtejt elágazásait próbálja nyomon követni? Meglehet, hogy inkább a kamasz számára idegen, zavaros és érthetetlen emberi kapcsolatokat, családi bonyodalmakat szeretné fölöncsipni. Ha pedig — ahogyan erre a címből következtetni lehet — a manapság gyakran emlegetett gyorsuló idővel, felfokozódott élettempóval szemben az egykori, nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb életvitelt akarja megízleltetni: célját vesztette.

A bőség zavarában elsikad a lényeg. A Ballagó idő hiányosságait a csodálatos felvételek, a szükmarkúan mért humor és szellemesség, a kifejező, önmagában is élvezetes zene sem tudja feledtetni.

L. Zs.

M. T.